

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrletno 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrletno 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrletno 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljavatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petrostopne petiče po 12 h, če se oznanilo enkrat tisk, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravljanje pa v pripojičju. — Upravljanju naj se blagovljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Odgovor „Slovencu“.

Dopis iz ribniškega okraja.

Mnogo lažnjivih in obreklijivih dopisov smo že čitali v „Slovencu“ in „Domoljubu“ iz ribniškega okraja, dopis v št. 55. „Slov.“ pa moramo pričevati med najnesramnejše v najpodlejše spise teh „katoliških“ listov. Kdor čita ta dopis, ki mrgoli laži in denuncirajo, in ne pozna dejanskih razmer, mora res misliti, da vladajo v ribniški dolini, „osodepolne razmere“. Misli si lahko, da se v Ribnici klerikalci mečajo iz sodnih dvoran in da imajo sodniki za zeleno mizo politična predavanja kakor nekateri duhovniki na priznacah. Zlobni dopisnik pretaka krokodilove solze nad tem, da sodni organi izpodkopavajo ljudstvu starodavni patriotizem (!), ko je vendor dovolj znano, da si klerikalni voditelji na vso moč prizadavajo pobiti vsako autoriteto v državi razen cerkvene. Ne pomislijo pa, da s tem tudi sebi kopajo grob. „Slovenčev“ dopisnik napada ribniško uradništvo sploh, posebno pa g. svetnika Višnikarja. Tavčarjev shod, ki se je vršil že pred tremi meseci, mu se sedaj tiči v želodcu, ter opetovano zahteva, da se kaznijojo tisti uradniki, kateri so šli poslušati govornike na Tavčarjev shod? Kdo pa je prizvočil ta shod? Mar ne dr. Šusteršičev shod v Ribnici in Jakličev shod v Strugah? Oba poslanca sta na teh shodih nesramno napadala uradniki in leti bi niti ne imeli pravice poslušati tistih, ki so napade zavračali. Na Tavčarjevem shodu je bilo zbranih kakih 500 volilcev, ki so dali g. Višnikarju sijajno zadoščenje za nesramne napade. Na izid tako velikega shodu pač ne more vplivati kakih 5 uradnikov, kateri mirno poslušajo razprave. Poščica uradnikov je očito pohujševala ogromno množico vernega ljudstva, katero je burno pritrjevalo in plaskalo govornikom. Ne bodite smešni! Kaplani smejo napadati svoje politične nasprotnike v cerkvi, na političnih shodih in v javnih listih, uradnik pa bodo brezpraven, „vogelfrei“, drži mirno svoja pleča, ako kaplan ali klerikalni poslanec udriha

po tebi, zagovarjati se ne smeš, niti poslušati svojih zagovornikov, sicer izpodkopavaš ljudstvu „starodavni patriotizem.“

Dopisnik pravi, „da je med ljudstvom javna tajnost, da je dobil svetnik Višnikar pred leti brzjavjen poziv od ministra, naj takoj odloži načelstvo ribniške posojilnice.“ Tudi to je laž. Svetnik Višnikar je pač po velikem požaru v Ribnici, ko se je posebno čutila potreba domačega denarnega zavoda l. 1888. pomagal ustanoviti posojilnico v Ribnici, prvo v tem okraju, katera je bila in je še velikega gospodarskega pomena in nikako politično društvo. Med ustanovniki je bil tudi rabijski dekan Skubic. G. Višnikar je bil res več let načelnik posojilnice, a je že leta 1899, ko je bil še poslanec, odložil načelstvo. „Slovenec“ ne priznava sodnemu poslanec tistih pravic, kakor učitelju Jakliču, ki je že mnogo let vodja posojilnice v Dobrepoljah, da ne govorimo o političnih pravicah kapelanov.

Ako že govorite o javnih tajnostih, bočemo izdati tudi mi javno tajnost, da Tavčarjevega shoda nis klicali ali provzročili Višnikar in da je bil ravno on tisti, ki je pred shodom svaril pred napadi na duhovščino, katera je tudi v resnici pri tem shodu poceni odšla. Jakličev in Šusteršičev shod sta rodila Tavčarjev shod, lažnji »Slovenčev« novičar iz kočevskega okraja pa Naročne »pšice«. Vi napadate, mi se branimo. Naši uradniki so toliko taktni in tudi previdni, da ne politikujo v uradu s strankami, dobro vedoč, da so pod farovško policijskim nadzorstvom. Zlasti g. Višnikarju, katerega ste posebno vzel na pik, ne more noben pošten človek očitati, da je agresiven in da zlorablja svoj urad v politične namene, pač pa so mu priatelji že mnogokrat očitali, kako more tako vladno streči in biti vsako uro na razpolago tistim, ki ga zavratno napadajo. Kdor govoriti ali piše o neznanisih ali osedpolnih sodnih razmerah pri ribniškem sodišču, je navaden falot, ali

pa ne pozna razmer ter si da mnenje sugerirati po »Slovencu in »Domoljubu«. Tako daleč menda že nismo prišli v Avstriji, da bi moral sodnik biti tistega političnega mnenja, kakor kaplan. Uradniki niso krivi temu, da ljudstvo čedalje bolj obsoja za deželo pogubno deželnozaborsko obstrukcijo in da se je klerikalcem izjavovala nepoštena spekulacija s kmetijskimi konsumi. Odkar duhovniki ne smejo zahajati v družbe, postajajo vedno bolj nervozni in nestrujni, povsod vidijo preganjanja. Verujejo samo na to, kar leto in dan čitajo v svoji organih, ter se strašijo pred hudičem, katerega sami slikajo na steno.

Ako se par uradnikov v ožjem krogu v gostilni prijateljsko razgovarja, se s tem že kujejo politične zarote, in ako napravijo tuintam kak nedolžen izlet v okolico, je to v očeh »prečastitih« politična demonstracija, katera se obširno popisuje v lažnjivem »Domoljubu«. Namen posvečuje to njihovo domoljubno delovanje. Ako je uradnik za se naročen na »Slov. Narod in ako mirno posluša govornike na političnih shodih, katerih niso priedili klerikalci, pohujšuje verno ljudstvo in mu »izpodkopava starodavni patriotsme«; ako pa kaplan bere politične liste v cerkvi, »priporoča lažnjive in obrekujoče liste in strastno napada politične nasprotnike na svetem mestu, aka pred hišo, kjer se vrše politični shodi zbira Marijine otroke ter jih organizuje za naskok na zborovalce, s tem miri ljudstvo in opravlja zasluzno in katoliško delo.

Resnično je, da je uradnik službenik ljudstva, a to je gotovo tudi duhovnik, kateri ne živi samo od božje besede, ampak od svojih faranov ter je bolj odvisen od njih, kakor uradnik, katerega plačuje država. Ako po vsej pravici zahtevamo od posvetnega sodnika, da je nepristranski, da miri strasti, preganja obreklije in zatira surovosti, smemo menda to zahtevati tudi od svojih dušnih pastirjev in sodnikov; ali so

mar izvzete laži in surovosti klerikalnih politikov?

»Slovenčev« dopisnik pravi končno, »da se bodo dokazana dejstva skrbno zbirala in da je že precej zbranih«, in kliče svoje poslanke na pomoč zoper uradnike, kateri so po njegovem mnenju politično brezpravni. Prepričani smo, da bodo uradniki z veseljem pozdravili, ako jim »Slovenčev« obrekovali izposlajoči kako preiskavo ter jim dajo prilikom dokazati, kakega kalibra so »Slovenčev« napadi. Torej katoliški priatelji le na noge, ne izgubite poguma! V vsakem okraju se najde nekoliko bolestnih pravdarjev in napol blaznih ljudi, katerim noben sodnik na zemlji ne more ustreči in kateri nezadovoljnje bi mnogokrat bolj potrebovali zdravnika kot sodnika. Lagati in zavijati znate in mogoče je, da najdetete tudi ljudi, ki bodo krivo pričali, posebno, ako jim že naprej oblijubite odvezo. Svetovali bi vam samo, da pridete s fakti in imeni na dan, ker anónime ovadbe s splošnim sumničenjem načadno mečajo v koš.

traj se je ostalih 5 torpedovk povrnih v luko. Ker je postajal položaj »Sereguča« vedno kritičnejši, sem ukazal svoj prapor razobesiti na križarki »Novike« in sem z »Novikom« in »Bajanom« odplul na pomoč. Petero japonskih križark je nam začelo pot in obenem se je približala vsa nasprotna mornarica.

»Sereguča« rešiti, se ni posrečilo. Torpedovka se je potopila. Od njene moštva so jih nekaj vjeli Japonci, drugi so se pa potopili. Na ladjah, ki so ponoči napadle Japonce, so ranjeni štiri častniki; od moštva jih je bilo 18 ranjenih, dva pa sta bila ubita.

Ob 9. uri dopoldne je jela sovražna eskadra, obstoječa iz 14 ladij, bombardirati pristanišče in sicer iz velike daljave. Bombardiranje je trajalo do 1. ure popoldne. Po mojem mnenju je sovražnik 154krat ustrelil in sicer iz 30,5 centimeterskih topov.

Na naših ladjah ni znatih poškodb in so še vse sposobne za boj. Pri bombardiranju je bil eden častnik ranjen, eden vojak ubit, štiri pa ranjeni.

Naše baterije so izborno streljale in so večkrat prisile sovražne ladije, da so se morale umakniti.

Moštvo na ladjah se je borilo z veliko hrabrostjo in ravnodušnostjo. Bombardiranje se seme smatrali kot brezuspešno. Japonska križarka »Takanaga« je bila močno poškodovana; natanko pa se je poškodbe ne dano navesti, ker je bila križarka ob luke oddaljena 10 km. Naše baterije so metale bombe in granate v daljavo 12 km.

Drugo poročilo iz privatnega vira pa pravi: Japonska mornarica je jela bombardirati Port Artur iz daljave 10 vrst. V trdnjavo je padla najprej granata iz 12 palčnega topa, ki je lahko ranila nekaj vojakov. Obenem so jeli ruske, kakor japonske torpedovke polagati mine; pri tem posluje nekaj japonskih

LISTEK.

Koncert Glasbene Matice.

(V soboto, dne 12. marca 1904.)

Skromna slovenska glasba je šla skozi triumfalna vrata; slavila je minden soboto praznik, kakršnih je doživeljalo malo. Bil je večer, ki ni nudil le običaj estetičnega užitka, nego ki je za slovensko muziko velikega zgodovinskogemomena, svetel, jasen trenotek v našem kulturnem razvoju.

Pri letosnji koncerti »Glasbene Matice« bi se lahko imenoval po pravici »slovenski koncert«, kajti razen Smetane, Dvořáka in Liszta bila so na vzporedu dela sedemerih slovenskih skladateljev. Poleg starejših naših komponistov, nastopila je slovenska moderna glasba, kateri so izvojevali trije mlađi, velenadarjeni umetniki popoln, sijajen uspeh.

Skoraj polovico programa obsegala so dela Antonia La喬ovic, kajti je prvič nastopil z večimi točkami, kajti razen simfoničnega

»Adagia« se ni v Ljubljani še ničesar njegovega proizvajalo. Priboril si je mahoma zmago. Občinstvo, katerega se je nabralo v dvorani toliko, kakor menda že več let ne, pripeljalo mu je tako bujne, navdušene ovacije, kakor v naši koncertni dvorani še nikomur ter ga je pozvalo opetovano na oder.

La喬ovic je resničen, resen umetnik, glasbenik po poklicu, ne diletant, kakor jih je mnogo tudi sedanjih, in kakor so bili skoro vsi naši starci skladatelji. Odlikuje se pred vsemi po močni duvstvenosti. Mlađeniški ogenj sije iz njegovih del v krasnem žaru, a težke so njegove stvari vsled tega, ker so globoko zasnove, nasprotne pa je tudi ravno to vzrok, da so tako intimne in sugestivne. La喬ovic razpolaga s svojo krepko glasbeno inventojo suvereno. Značilna je zanj sila izraza in jedrnatost sloga, ki mora vsakomur zbuditi pozornost. Ne razpreda motiva na široku, nego poda ga že gotovega kar na en mah. Radi jedrnatosti pa morajo, kakor samo ob sebi umetno, nastati ostri

kontrasti. Nenadoma vpade La喬ovic, kjer zahteva motiv, z veliko strastjo med nežne glasove.

Glavni znak in načelo, katero si je zapisal La喬ovic v svoj muzikalni kredo je ostra karakterizacija teksta. Na to treba zlasti opozoriti občinstvo. Gesla, katero je ustvaril za opero Wagner, namreč, da bodi glasba samo sredstvo, s čimer naj se izvede poetična vsebina libreta ter si z njim osvojil svet, iste ideje, ki jo je presadil ženjalni Hugo Wolf v nemškem pesem ter reformiral nemško muzikalno umetnost na tem polju, oprijel se je tudi Anton La喬ovic. Glasba naj se zlige popolnoma z vsebino besedila v narazdržljivo celoto. Na tak način se poveča govorov vltis muzike ter vpliva ne le na učesa nego tudi na čut. Vsled tega so nastale v moderni glasbi tudi nove forme, ker so se ji odprla nova pota po uživotorjenju Wagnerjevega principa. Prišlo je na dan tako znano podslikanje teksta, vsled česar naj pove glasba isto misel kakor beseda, seveda z drugimi sredstvi. Pri La喬ovicu pa nahajamo tudi živo muzi-

kalno plastiko; La喬ovic dela imajo silno krepke in gorke barve. Nekaj kakor odsev svežosti Böcklinove, ko se je napisil njegov čopič vedrine italijanskega neba ter ustvaril svoj božanstveni kolorit, nekaj takega leži v La喬ovičevih skladbah. To ni sentimentalna Chopinova, niti asketska, menička glasba Hartmannova, še manj osladnost Offenbachova, nego bujen izliv gorkih, toplih in kakor pomladansko obzorne svežih čustev, resničen kakor piš vetrov, šum slapov in tih občinstvo.

Največji aplavz je dosegel La喬ovic z mešanim zborom à capella »Bolest kovača«. Ta zbor je res mojstrsko delo, kakor v kalup vlti. Kar se tiče krepčine v ritmu in dosledne karakterizacije besedila, mu brez dvoma ni najti para v naši glasbeni literaturi. Tu zvane težki, trdi akordi, jeklenega značaja, vendar ni nikjer niti najmanjše kakofo-nije. Izborni je risan vihar, »ki sopača v žerjavico srca, na katerem kuje bolest,« kakor pravi Bierbaum, planene pa, ki se besno dvigajo, upodobil je La喬ovic živo z glasovnim aparatom, ki se razraste kakor ognjeni stremeni. Zbor se je pri tej posebni izkazal ter je prišel ves krasni glasovni materijal do popolne veljave, odlikoval se je po točnosti in dinamično finem nijansiranju, zlasti pa je v zadnjem stavku: »... in rja ne sne, kar bolest je skovala,« pokazal soprani v ff v trdih akcentih izreden sijaj in svežost glasu. »Večernia pesem« je ena izmed najbolj občutnih kompozicij La喬ovičevih, temnejših barv, a velike nežnosti. Proizvajala se je fino, dasi se je zdebeli, kakor da so pevci nekoliko utrujeni. Vesela, da, poredna je »Napitnica« (besedilo O. Bierbaumovo). Pri nji je karakterizacija v stavku izborni pogojena pri sopranu in altu (»Čink, čink prepevata«). S pravo virtuočnostjo pa je podal zbor vzklik (»Ah, ta ljubava«), kar je imenitno učinkovalo. Vsi ti trije zbori so najboljši mešani zbori à capella, s katerimi se ponaša naše glasbeno slowstvo. To so duhovito zasnovani in temeljito izvršeni muzikalni umetvori, z globokim čutom ter večinoma polifono mišljenci. Iz-

torpedovka zadeva ob rusko mino, ki je eksplodirala in torpedovko na mestu uničila. Na nekoj japonsko križarko 1. reda je padla ruska granata in se razpolnila. Poškoda, katero je povročila, ni znana, a misli se, da je zelo obutna.

O posledicah bombardiranja v mestu Port Artur, ki leži pod trdnjavom, poroča »Rusko-brzjavno agentstvo«: V sledi bombardiranja je najbolj trpel pod trdnjavom ležeče novo mesto.

Neka granata se je razpolnila v bližini hiše odvetnika Sidorskega. Žena polkovnika barona Franka je bila skorazmata z granatnimi kosci, njeni hčerki pa je bila odtrgana glava, odvetnik Sidorski pa je bil na mestu ubit. Neka gospica Valerič je bila težko ranjena na prsih in je kmalu nato umrla v bolnišnici. Razen tega je bil še ubit neki Kitajec, ranjenih pa je bilo več Kitajcev in neki kočijaši. Na kolodvoru sta bila nezadostno poškodovana dva vagona. Na generala Stösla, ki je bil s svojim štabom pri baterijah, se je vsula mnogočes granatnih koscev, ne da bi bil kdo ranjen. Na Zlati gori je bil ranjen poročnik Vahtin in eden prostak, v mestu pa dva strelca 27. polka. Natanko se je videlo, da je padla na veliko japonsko oklopno ruska granata in eksplodirala. Ladja se je nato počasi oddaljila. Napad je bil zelo ljud. Ob $\frac{1}{4}$ na 1. popoludne je utihnil grom topov in Japonci so se umaknili. — To je prvi slučaj, da je rusko brodovje odploilo iz pristanišča in izvalo Japonce k boju. Kaže se torej, da je novi admiral Makarov mož dejanja. Dasi so Rusi v tem boju trpeči mnogo izgub, vendar zasluži odločni in hrabri nastop admirala Makarova brez vsakega zadržka vse priznanje, zlasti ker nidi omesti, da imajo Japonti še veliko občutnejše izgube.

Izkrcanje japonske armade v Koreji.

Japonti izkrcavajo sedaj svoje vojaštvo v Hajdču, katero pristanišče leži približno 100 km severno od Čemulpa. Ta luka je za zasidrje zelo pripravna, samo vhod je radi mnogih podmorskikh skal zelo nevaren. Vhod stražijo štiri japonske križarke in več torpedov. Ena uničevalka torpedov se je na pečinah hudo poškodovala, ena transportna ladja pa se je potopila. Japonti so od 28 svečanasem izkrcali v Hajdču 10.000 vojakov.

Japonti so zasedli Kintienšav in Antung?

Iz kitajskega vira se poroča »Kölische Zeitung«, da so se Jap-

ponci izkrcali pri Tatungkavu ter napadli ruske vojaške oddelke. Vnese je bitka, v kateri so bili Rusi premagani in so se morali umakniti. Japonti so nato zavezeli Kintienšav in Antung. Ako bi bila ta vest resnična, bi se Japonti že nahajali za hrbotom ruske armade, kar pa je le malo verjetno. Najbrž, da se bo tudi ta vest v najkrajšem času dementirala, kakor se je poročilo o japonskem prodiranju pri Fenhvančengu.

Vrhovni poveljnik Kuropatkin.

Včeraj se je odpeljal general Kuropatkin s posebnim vlakom na bojišče. Že dve uri pred odhodom vlaka so bile vse ulice, ki vodijo do kolodvora, natlačeno polne ljudstva. Na kolodvoru v Petrogradu je pričakovala Kuropatkina carska rodomovina, vse višji častniki, civilni dostopanstveniki, tuji vojni atašiji in zastopniki francoske kolonije. Ko se je general pripeljal na kolodvor, mu je narod priejal burne ovacije. V imenu generalilitete se je poslovil od Kuropatkina najstarejši general Egestrom Francoska naselbina je odhajajočemu generalu poklonila prekrasen šopek s trakovi v francoskih barvah. Kakor se sodi, bo Kuropatkin došel okoli 25. t. m. v Harkin; skoro po njegovem prihodu pa se bodo pričele odločilne operacije, da smemo okoli Velike noči pričakovati vsajnih poročil z bojišča.

Državni zbor.

Dunaj, 12. marca. Tudi v Avstriji imamo boje. Bitke se vrše v Pragi in na Dunaju pred vseučilišči, zloglasni pretepski Wolf pa je uporil malo bitko danes v parlamentu.

Od nemških in slovanskih strank se je vložilo več interpelacij zaradi dogodkov pred dunajskim vseučiliščem. Posl. Wolf je pripeljal na galerijo celo druhal vsenemških dijakov. Najprej so se došle vloge dobesedno prečitali, potem se je začelo glasovanje po imenih. Pri čitanju vsenemške interpelacije zaradi dijashkih izgredov je prišlo do burnih prizorov med Vsenemci in Čehi. Dr. Stransky je zaklical: »To niso nemški dijaki, 50% je bilo dunajskih postopačev, sodrga je zbrana na cesti in v rektorjevi pisarni!« Ko se je v interpelaciji pogrela laž, da je neki slovanski dijak potegnil nož, je zaklical posl. Reichstätter: »Ako se je dr. Pfersche kot vseučiliščni profesor tako obnašal! To je vzgoja akademične mladine!« Čehi in Jugoslovani so zatevrali v svojih interpelacijah, naj ministriki predsednik brani nemške dijake na vseučilišču ter se vpraša, ali hoče v varstvo porabiti ista sredstva, ki so se porabila v Pragi. Med tem je posl. Wolf zgrabil furor tentonicus, da se je zaletel v Čehi, toda skupil jih je tako, da jih je moral tovarš s tal pobirati.

vedljivi so težko vsled tega, ker izraža vsak glas svojo misel in čut, skupno se pa zlivajo v čudovito harmonično entoto.

Solospeva s spremeljevanjem klavirja »Zacvela je rožak« (Falk-Golar) in »Pesem starca« (Koljcov-Zupančič) je pel tenorist slovenske opere g. Stanislav Orželski. V obeh se odlikujejo klavirski parti po kolikor mogoče preprosti, pa karakteristični izvedbi. Z ozirom na tehnično konstrukcijo je znamenita »Pesem starca«, kjer ritmično vrlo označuje dir konja, v drugem delu pa se pojavi resigniran motiv.

Chef d'œuvre Lajovičev pa je troglasni ženski zbor s spremeljevanjem orkestra »Gozdna samota« (besede O. Bierbaumove) ter brez dvomno tehnično dovršena kompozicija, ki se je izvajala l. 1902. na Dunaju v konservatorijskem koncertu. »Gozdna samota« diha iz sebe odličnost, mehkobo in silno vonjivost. Glasovi so vpeljani polifono še bolj kot v à capella zborih. Izpeljana je celotno, teče neprisiljeno in brez kakšnih dolžin. Tekst je opisan do-

poni izkrcali pri Tatungkavu ter napadli ruske vojaške oddelke. Vnese je bitka, v kateri so bili Rusi premagani in so se morali umakniti. Japonti so nato zavezeli Kintienšav in Antung. Ako bi bila ta vest resnična, bi se Japonti že nahajali za hrbotom ruske armade, kar pa je le malo verjetno. Najbrž, da se bo tudi ta vest v najkrajšem času dementirala, kakor se je poročilo o japonskem prodiranju pri Fenhvančengu.

Ministrski predsednik dr. Körber je odgovoril na interpelacije sledoče: »Slovenskim dijakom na dunajskem vseučilišču ostane zajamčeno popolno zakonito varstvo, kakor vsem državljanom, ako se drže javnega reda. Tu ne sme nastati razlika. Tembolj se je izogibati vsem samovoljnem izzivanjem in ščuvanjem, iz katerih nastane motenje javnega reda ali druge nezakonitosti. Vlada ne more trpeti, da bi se mirno dunajsko prebivalstvo vznemirjalo. (Čehi: V Pragi tudi!) V tem oziru sem vse potreben odredil ter jamčim, da se bo v vsakem nadaljnem slučaju opustil vsak ožir, kjer sta red in mir v nevarnosti. (Čehi: Kaj je z Brnom, Prago? Kaj je z nemškim rektorjem?)

Potem se je začela obravnavati grajalna afera Steina in Herzoga. Posl. Kramar je obširno razpravljal o dogodkih na Dunaju in v Pragi. Posebno je grajal, da se dovoli nemškim buršem izzivati s čepicami v pruskih barvah. Ker se mu je z nemške strani hrupno ugovarjalo, jih je zavral: »Vsakemu modernemu človeku se zde te barvaste čepice nevredne. Pamet vendar ne tiči v kapi, temuč v glavi.« Nemce je resnica hudo bodila ter so hoteli z nasokom prisiliti predsednika, da bi govorniku odtegnil besedo. Ko je tudi posl. Pernerstorfer nazval Steina in Herzoga »brezčastna individualca«, se je sprejela graja za imenovana poslanca. Čehi in Poljaki so enoglasno glasovali.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 12. marca. Predloga o dovolitvi rekrutov se je sprejela tudi v tretjem branju. Z ozirom na ujnost tega predmeta se je dotična postojanka v zapisniku takoj overovila ter se predložila magnatski zbornici. Potem se je začela razprava o proračunu za prve štiri mesece leta 1904. Posl. Barta (Košutovec) je predlagal, naj se vladi odreže proračun in odveza za gospodarstvo v ex lex stanju, češ, da vladna politika ovira razvoj ogrske narodne države, njeni neodvisnost in samostojnost. — Tudi grof Apponyi je izjavil, da mora njegova stranka odkloniti proračun s stališča političnega nezaupanja napram vladi. Predlagal je, naj zbornica kabinetu Tisze odrede sredstva za vladanje ter odkliči proračun, ker nima do tega ministerstva nikakega zaupanja. — Ministrski predsednik je zagovarjal vladu in ex lex, češ, da prevzame sam popolno odgovornost. Naštaval je tudi vse narodne pridobitve, ki jih je dejela dosegla baš za časa njegove vlade.

Iz Srbije.

Belgrad, 13. marca. V skupščini je izjavil ficančni minister, da se postavijo v proračun le neizogibne potrebščine. Vsled večletnega slabega gospodarstva je dejela popoloma obubožala, in tako je prišlo, kar je moralno priti. Z dogodkom 11. junija se je izvršil politični pre-

vršeno z melodično črto, ritmiko, harmoniko in orkestralno darvo, zlasti se v tem oziru odlikuje 7. motiv (»Virček šepeče in žuboreče«). Introdukcija (»Gozdna samota, tiho me skrij...«) je temnejšega kolorita, kakor pritajeno šepevanje dreva, na kar se oglase rogovci z mirno, široko melodijo, ki se razprede v poltminni do glavnega stavka, ko vstopi zbor in cel orkester pp. Šele v srednjem stavku se oživi in vpadne spopoljeni orkester, harfa, triangl (»Žarni odsevi, ptice žgole, v zeleni loki čarobni zvoki bajno zvene«) in ravnota del je vrhunc biaglglasja ter orkestralno z vso sladkoko obdan in tu je instrumentacija najsjajnejša. Od tu dalje se vse kar zgrinja z višav (»Z gorske višine, s sinje strmine, plavajo sanje srebrnokrile, bajne in milce«) in se ponavlja tematična snov prejšnjih stavkov, da se oglase rogovci skrivenostno (»Bajno se spleta sen o pravljicah, gozdna dekleta v belih tančicah piešo plese«), na kar se vrne k glavnemu stavku ter konča v mehkih, nežnih akordih. Orkester je v »Gozdni samoti«

lahko, diskretno stavljen, da ne zakrije glasov, pa vendar ima intenzivne barve. Ženski zbor, okolo 70 dam, ki že dolgo ni nastopal samostojno v koncertu, je izvršil svojo ne lahko vlogo imenitno. Odlikoval se je po preciznem prednaučanju in dobrimi dinamiki. Velika zasluga mojstra Hubada je, da so prišla vkljub mnogobrojnosti pevk tudi lahna, nežna mesta do popolne veljave. Vojaški orkester, ki je bil spopoljen po nekaterih civilistikih, je bil prav dober le tu in tam so bili morda rogovci morda malce preveč masivni, godala pa so bila vrlo dobra. V obče se lahko reče, da je »Gozdna samota«, dasi za posamezne instrumente zelo lahko stavljen, vendar prav hvaležno delo glede na orkester.

Anton Lajovic pa ima tudi zgodo-

vinski pomen. Lajovic je prvi Slovenc, ki nastopa s simfoničnim stavkom. Razen »Adagia« sta »Andante« in »Scherzo« prvi simfonični deli, ki jih je rodil slovenski talent. Prav s tega stališča pa ima tudi slobotni »Matičin« kocert toliko važen pomen. Z Lajovcem je dobila slovenska muzika simfonijo, ki je najtežja vrsta čiste instrumentalne glasbe

obrat. Isti pa se bo pred svetom opravičil le tedaj, ko nastopi sedaj Srbija tudi res realni pot dela, ki jo edini reši finančnega propada. V ta namen se mora predvsem rešiti proračun. Za vojne namene je postavljen v proračun večja svota 3 milijonov, kar je minister opravičil kot nujno potrebo z ozirom na zunanj politični položaj.

Belgrad, 13. marca. Dežela baje začne graditi sekundarne železnice iz deželnih zgradb. Uprava teh fondov je dala vladu 20 milijonov dinarjev na razpolaganje.

Nesloga na črnogorskem dvoru.

Dubrovnik, 13. marca. Iz Cetinja se poroča, da se je vnel hud razpor med prestolonaslednikom princem Danilom in njegovim bratom Mirkom. Mirko skuša svojega brata grdi pred narodom ter je baje izdal posebne listke, v katerih pravi, da je Danilo pijanec, vsled tega brez otrok ter se tudi odstavlja od prestolonasledstva. Oče knez Nikola je sklenil, da pošlje Mirka v italijansko armado, ker mu snuje doma pravcate zarote. (Najbrž so si te vesti izmislili protivniki junaka Črne gore in vitežke kneze rodbine. Ured.)

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 13. marca. Pri zadnjih bojih z Albanci (Škipetari) pri Djakovu so izgubili Turki 1 majorja, 1 poročnika in 45 vojakov. Albanci pa je padlo 151.

Sofija, 13. marca. Sedaj je jasno, da sultan nalaže zavlačuje reforme ter imajo vse dosedanje dogovori le namen, da dobe Turki priliko, se pripraviti na nove zavratne na pade. Vsled tega se je začelo novo gibanje med vstavi. Sestavljajo se nove čete ter se deli po celi deželi.

Sofija, 13. marca. Sedaj je jasno, da sultan nalaže zavlačuje reforme ter imajo vse dosedanje dogovori le namen, da dobe Turki priliko, se pripraviti na nove zavratne na pade. Vsled tega se je začelo novo gibanje med vstavi. Sestavljajo se nove čete ter se deli po celi deželi.

Ricmanje pred kasacijskim dvorom.

Zadnji »Slovenec« prinaša dunajsko brzjavko, v kateri naznana, da je najvišji sodni dvor ricmanjskega župana oprostil Temu naznani do stavlja: Berdonove pogrebne molitve je zagovarjal dr. Tavčar, ki je pri tem napadel katoliško cerkev ter hvalil odpad. Samo ob sebi je umljivo, da je ta pristavek lažniv; da pa je prišlo v »Slovenec« to lažnivo poročilo, se ni čuditi, ker se je dne 11. marca mudil na Dunaju tudi g. Ignacij Žitnik, ki brez laži živeti ne more. Z oziru na »Slovenec« poročilo vidi se nam koristno, podatki v zadevi, ki bi že sama na sebi slovenske kroge morala bolj zanimati, nego jih zanimala, popolno, a resnično poročilo.

Ivan Berdon je ime značajnemu županu ricmanjskemu; mož je bil v peti ordinarijatu, kakor tudi politični oblasti. Posadili so ga torej na začetno klopi, da bi tako z zaporem v kozji rog vgnali ricmanjsko prebivalstvo. Berdon se namreč udeležuje pogrebov v Ricmanjih, in sicer na jasno doosten in počuhen način. Okrog glavarstva mu je očitalo, da s tem zasramuje katoliške pogrebne obrede, vadno dobro z ozirom na to, da je orkester vojaški, dasi je bil seveda spopoljen. Godala so bila tako mnogo brojna ter so imenitno zvenela in gotovo nadkrijevala pihala, čemur so najbrž vzrok instrumenti sami. Koncertni vodja Hubad je moral imeti mnogo truda in energije, da je obe stvari res tako izborni načudil in pa tako jasno spravil do veljave motivični material, da je bilo veselje. Nijansiranje je bilo dobro, razdelitev svetlobe in sence v orkestru pa fino pogojena.

Anton Lajovic je muzik, ki je temeljito in univerzalno izobražen. Tehniko ima suvereno v oblasti, temeljito je izvežban v harmoniji, kontrapunktu, kompoziciji ter ima izvrstni smisel za instrumentacijo. Absolutno izobražen je v muikalnem stavku in oblikoslovju.

Lajovic je moderen muzik, ima moderno formo, ustvarja organično in logično, a nima ničesar modernističnega in pretiranega na sebi. Neopreklicivo lepa, svetla in jasna je njegova umetnost, ki je zakraljevala na naših glasbenih poljanah.

(Konec priča.)

